

Guldkysten og Danmark indtil 1850

Af Leif Calundann Larsen, lektor, Gefion Gymnasium

Indledning.

Det Ghana, som vi kender i dag, er geografisk set en ret ung størrelse og et typisk produkt af den britiske imperiepolitik.

Området blev bragt ind i den europæiske sfære af portugiserne. Under deres søgen efter en søvej til Indien, nåede de i 1471 frem til det, de kaldte Guldkysten. Den svarer stort set til det moderne Ghanas kyst.

Her opførte de i 1482 fortet Elmina (Sao Jorge da Mina), den første betydelige bygning anlagt af europæerne i det tropiske Afrika. Guldkysten udgjorde ved europæernes ankomst ingen politisk enhed, men var opdelt i en række fortrinsvis mindre kyst- og indlandsstater med varierende opbygning.

Generelle forhold.

Portugiserne kunne ikke i længden holde kysten for sig selv. I 1553 nåede englænderne frem og i 1593 fulgte hollænderne. Andre skulle følge. Portugiserne blev derimod presset ud af hollænderne, der erobrede Elmina i 1637 og resten af deres poster i 1642. Hollænderne blev herefter et dominerende element på kysten.

I første omgang var det guld og elfenben, der lokkede europæerne, men efterhånden som plantagesystemet i Amerika udbyggedes, skulle slavehandel blive det vigtigste omdrejningspunkt imellem europæere og afrikanere.

Denne slavehandel, der skulle blive ret omfattende, kan ikke ses som et udslag af ideologisk begrundet racisme – den dukker først op omkring 1850. Den vanskæbne, der overgik så mange afrikanere, skyldes, at de boede dér, hvor vindsystemerne førte europæernes skibe hen på vej til plantagerne i Amerika. Havde der f.eks. boet indere eller kinesere på Guldkysten i stedet for afrikanere, havde europæerne såmænd taget dem i stedet. Det var ikke et spørgsmål om race, men om arbejdskraft i tilstrækkelige mængder.

På Guldkysten indrettede europæerne sig langs havet i handelsforter og loger. Og de kom til at ligge tæt! Imellem Axim i vest og Keta i øst – en strækning på ca. 375 km omfattende næsten hele det moderne Ghanas kyst – anlagdes i løbet af godt 300 år mindst 36 europæiske poster. Af disse anlagdes kun 8 efter år 1700¹.

Dette giver statistisk set én europæisk post for hver 11 km! Denne gennemsnitsafstand dækker imidlertid over store forskelle: I Cape Coast-området mod vest lå forterne betydeligt tættere, end de gjorde imellem Accra og Keta i øst.

Der er ikke tale om, at man erobrede land fra afrikanerne, som det senere skete under imperialismen. Man måtte leje jorden af de lokale fyrster på deres betingelser og endda betale en særlig årlig afgift som anerkendelse af deres overhøjhed. Man sagde i Afrika, at den europæiske indflydelse kun rakte et kanonskud væk fra fortet, hvilket vil sige under 1000 meter.

Europæernes tilstedeværelse var helt og holdent afhængig af de lokale potentaters velvilje.

Denne velvilje over for den europæiske tilstedeværelse på kysten skyldes, at de lokale fyrster øjnede nye kunder til en gammel afrikansk salgsartikel: Slaver. Hilste afrikanerne europæernes entre på slavemarkedet velkommen, så araberne til gengæld på den med misnøje, for den betød konkurrence og stigende købspriser.

Slaveri var nemlig en gammelkendt institution i de vestafrikanske samfund, ligesom salg af slaver til eksport heller ikke var noget nyere fænomen; araberne havde længe før europæernes ankomst købt slaver her og transporteret dem igennem Sahara mod Middelhavsegnene.

Det er altså ikke europæerne, der bringer slaveri eller slavehandel til området. De træder derimod ind i – og udvider i stor målestok – en allerede eksisterende handel, der i alle led udføres og kontrolleres af afrikanerne.

Man må derfor heller ikke forestille sig europæere i store flokke drage ind i baglandet med tropehjul og gevær for at jage afrikanere og føre dem til kysten.

De afrikanere, der ankom til de europæiske forter, var allerede slaver: De var fanget af andre afrikanere – ofte i krig – opsamlet i afrikanske lejre, barracoons, og ført mod kysten i afrikansk ledede kolonner. Først her udviser europæerne aktivitet ved at udsende enterloppere – afrikanere i europæisk tjeneste – med det opdrag at opfange disse kolonner og gelejde dem ned til netop deres fort.

Talmæssigt var europæerne ikke mange på kysten. Et fort havde typisk en håndfuld embedsmænd samt en eller måske to snese soldater. Blandt sidstnævnte kunne endda indgå en del mulatter, der var et resultat af europæernes såre almindelige forbindelse med lokale kvinder. For dem, der hverken hørte hjemme her eller der, var soldatertjeneste en mulig levevej.

Europæernes fåtallighed var dels udgiftsmæssigt betinget, dels forårsaget af høj dødelighed, og dels en følge af, at man alligevel ikke kunne stille meget op, hvis de massivt overtallige afrikanere af en eller anden grund følte sig forurettet. De kunne let afskære et fort fra omverdenen, og et eksempel fra 1693 viser endda, at de kunne overrumple det danske hovedfort og holde det besat et helt år, før det blev løskøbt. I det hele taget købte man sig gerne ud af problemer med afrikanerne.

¹ Jf. kortet s. 122-23 i Christian Degn: Die Schimmelmans im atlantischen Dreieckshandel, Neumünster 1974.

Forholdene på kysten var i almindelighed temmelig komplicerede. Magtforholdene i baglandet var ret ustabile og omskiftelige med hyppige konflikter imellem staterne. Disse forhold var i høj grad bestemmende for handelsmulighederne, og europæerne måtte bestandig manøvrere efter de til enhver tid givne forhold. Man indgik derfor i skiftende alliancer med de lokale, vendt såvel mod andre lokale som mod andre europæere. Skvulp i baglandets magtbalance kunne derfor hurtigt blive til dønninger ved kysten.

De konkurrencebevidste afrikanere kunne på deres side let spille europæerne ud mod hinanden. Forholdet imellem forterne på kysten var generelt dårligt. Man lurede hinanden og chikanerede handelsmæssigt, hvor man kunne; hollænderne havde i så henseende det værste ry. I sidste ende var alle jo konkurrenter. Forterne var derfor i højere grad tænkt som beskyttelse mod andre europæere end mod afrikanerne! Det er således meget sigende, at de gerne var bestykket med kanoner i retning mod havet og andre forter, mens man mod land nøjedes med en høj, ubefæstet mur.

Den europæiske handel på Afrika forestodes af privilegerede kompagnier. De gik sjældent særlig godt. Kapitalgrundlaget var mestendels svagt, og de faste udgifter – f.eks. til forter, administration samt lokale tributter – var i reglen høje i forhold til omsætningen. Hertil kom jævnlige skibsforlis og andre uforudsete tab. Derfor ses også jævnlige tvangsudskrivninger blandt aktionæerne og reorganiseringer af kompagnierne, ligesom handelen også i perioder indstilles, udliciteres eller frigives til private mod en vis recognition til privilegiehaveren.

Selve slavehandelen var international og ret konjunkturbestemt. Man hentede ikke kun slaver i egne etableringer, men også i andres, hvis man manglede til en overfart eller ville udnytte en krigskonjunktur til videresalg. Et eksempel er den danske handel: I tiden frem til 1807 eksporteredes ca. 650.000 slaver fra Guldkysten, heraf frem til 1803 ca. 55.000 via de danske forter. Da danske skibe frem til nævnte år transportererede ca. 85.000 slaver til Dansk Vestindien, må den ret store difference stamme fra indkøb andetsteds. Omvendt transportererede udenlandske skibe ca. 15.000 til de danske øer.

Danmark på Guldkysten

Skandinaverne kom ret sent til kysten. Det første skib med kolonivarer herfra var svensk og vendte hjem i 1647. Det fulgtes op af nok et par heldige togter. Svenskerne oprettede da i 1650 efter aftale med kongen af Fetu en handelsstation, Carolusborg, ved Cape Coast. Det blev det svenske hovedfort på kysten. I de følgende år anlagde de flere handelsposter i området.

Danskerne kunne grundet den politiske udvikling i Norden ikke sidde den svenske foretagsomhed overhørig. Det først dokumenterede danske togt udgik i 1649 fra Glückstadt til Sao Tomé, og en vellykket ekspedition til kysten 1654/55 gav mod på at fortsætte.

Danskerne havde i begyndelsen svært at få fodfæste på kysten. De etablerede europæere så med største uvilje på nyttilkomne. Det lykkedes dog i januar 1658 at bide sig fast, da man som led i Karl Gustav-krigene erobrede Carolusborg. Imidlertid franarrede hollænderne året efter danskerne fortet under påstand af, at svenskerne helt havde udslettet Danmark. Efter en del forviklinger havnede det i 1664 på britiske hænder. Under navnet Cape Coast Castle skulle det blive engelsk hovedsæde på kysten til 1877. Helt frem til Ghanas uafhængighed i 1957 havde det dog administrative funktioner.

Christiansborg. Foto: Peder Wiben

Sent i 1659 indgik danskerne en aftale med Fetu-kongen om anlæggelse af et fort, Frederiksborg, tæt på Carolusborg. Det skulle være dansk indtil 1685, hvor det grundet gæld til det engelske kompagni blev afstået til dette og omdøbt til Fort Royal.

Danskerne var dog allerede i 1661 rykket 150 km længere østpå. Ved Osu fik de mod vanlig betaling tilladelse af kongen af Accra til at grundlægge et fort, der fik navn efter Christian IV. Det blev efter afståelsen af Frederiksborg den danske hovedbesiddelse på kysten helt frem til etablisementernes afhændelse i 1850.

Indledningsvis var man kommet til kysten efter guld, men fra slutningen af 1600-tallet gled vægten i stigende grad over på slavehandel, og Christiansborgs hovedopgave blev da, især efter 1697, at tjene som støttepunkt for denne.

Det hænger sammen med udviklingen i Vestindien. I 1672 vandt Danmark fodfæste på Sct. Thomas, og ret hurtigt etableredes en plantagedrift, der, ligesom på de andre øer, kun viste sig mulig med afrikansk slavearbejdskraft.

Det antages almindeligvis, at den transatlantiske slavehandel i alt bragte 12-15 mio. afrikanere til Den ny Verden.

Syv europæiske lande var over længere tid engageret i denne handel. Fra 1672-1803 transporteredes ca. 100.000 afrikanere til Dansk Vestindien, hvoraf de 15.000 som nævnt ankom på udenlandske skibe. Danmark må således med sin andel på under 1 % af denne handel betegnes som en ret beskedent aktør².

Det er derfor en kilde til undren, at Alex Frank Larsen i sine produktioner gang på gang fremfører, at Danmark var "*den syvende største*" eller ligefrem "*blandt de største*" slavehandelsnationer. Hvor mange var der da ud over de syv? Og hvem var de?

² Jf. i øvrigt Degn opus cit. s. 127

Inddrager man også den ofte helt oversete arabiske slavehandel på Afrika, der i størrelse skønnes at svare mindst til den transatlantiske, bliver proportionsforvrængningen umiskendelig.

Som nævnt gik de europæiske kompagnier i reglen dårligt. Omkring 1730 nåede den danske oversøiske handel en korsvej, hvor der måtte tages beslutninger om den fremtidige struktur. I 1720'erne var slavemanglen på Sct. Thomas og det i 1718 koloniserede Sct. Jan så stor, at der herfra ligefrem sendtes ekspeditioner til Afrika for selv at hente arbejdskraft. Problemet kunne kun forudses at blive større, da Vestindisk-guineisk Kompagni i 1733 købte Sct. Croix med henblik på rydning og opdyrkning.

Kompagniet havde som sædvanlig økonomisk åndenød. Det manglede kapital, slavehandelen var urentabel, og anlæggene på Guldkysten var dyre at opretholde. Det besluttedes da i 1734 at trække kompagniet helt ud af den direkte slavehandel og i stedet gøre de danske poster på Guldkysten til mellemhandlerstationer for private danske og udenlandske aktører. Ved at anlægge et nyt fort længere østpå, håbede man at kunne øge tilgangen af slaver og gøre det attraktivt at handle her. Dette er baggrunden for grundlæggelsen af fort Fredensborg i 1736.

Kompagniets tid var dog ved at være omme. Efter en heldig reorganisering i 1747 med indkaldelse af ny aktiekapital ramtes det i årene omkring 1750 af en række ulykker. Det blev klart, at det ikke længere evnede at administrere kolonierne, og i 1755 overtog kongen dem ved overordentlig kulant at købe kompagni-aktierne til pari.

Herefter blev handelen givet fri for alle kongens undersåtter. Det betød reelt ingen større ændring for etablissermenterne, da kompagniet i lange perioder havde ført samme politik.

De vilde konjunkturer, der satte ind under den amerikanske uafhængighedskrig, skabte i København håb om mere rentable forhold på Guldkysten. Man satsede: I 1781 oprettedes Østersøisk-guineisk Kompagni – et rent spekulationsforetagende, hvis hovedopgave var at vride mest muligt ud af krigskonjunkturerne. Dette lykkedes over alt forventning frem til 1785. Aldrig er der ved dansk mellemkomst sendt så mange slaver over Atlanten til salg i hele Vestindien! Men med mere normale tider efter freden begyndte også dette kompagni at få ondt i økonomien og likvideredes i 1787.

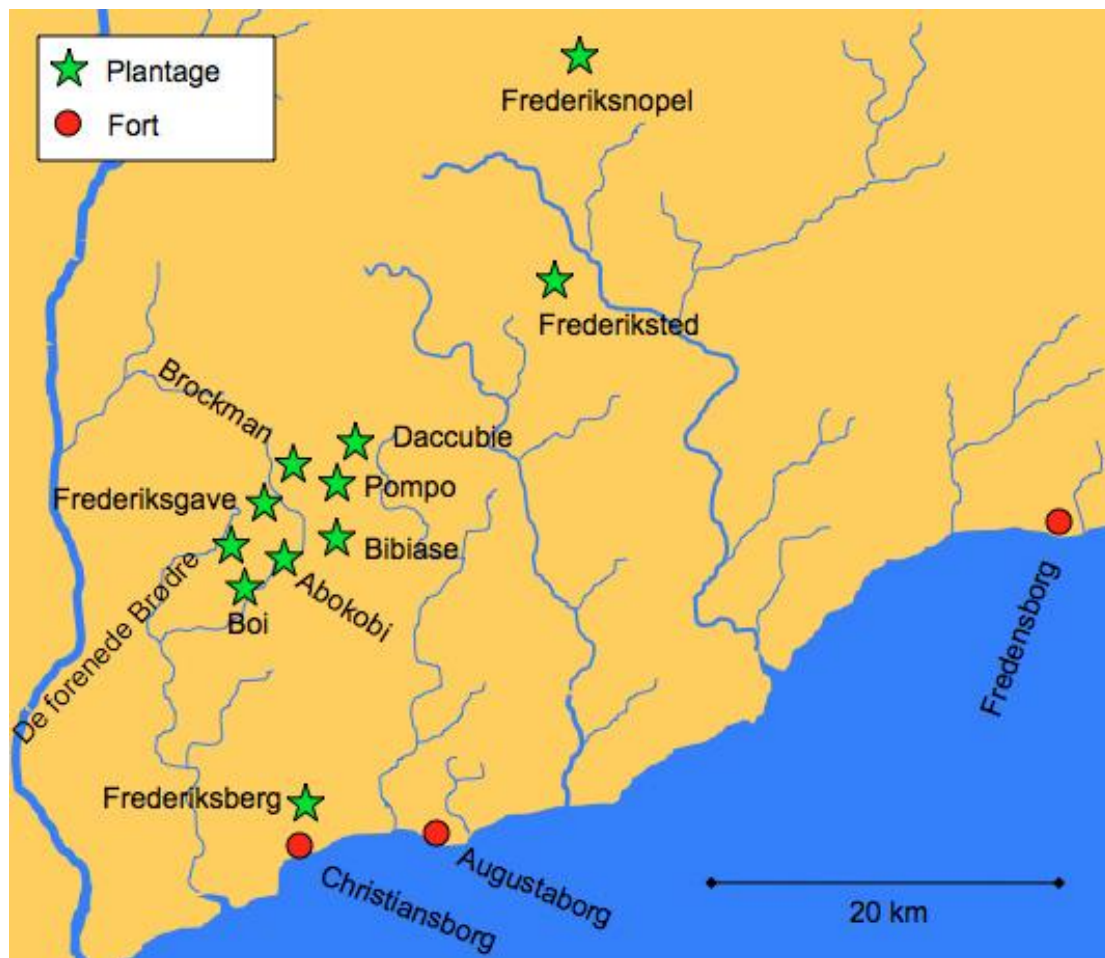
Medvinden i første halvdel af 1780'erne skyldes dog også gunstige omstændigheder på kysten:

Da englænderne i krigen afgørende svækkede hollænderne i det danske nærområde, åbnede det mulighed for en dansk ekspansion østpå. I 1783 grundlagde guvernør Kiøge med afrikansk billigelse således fort Kongensten ved Voltafloden. Hermed nåedes et næsten 20-årigt dansk mål. Året efter krydsede danske styrker floden og fik lokal tilladelse til at opføre fortet Prinsensten ved Keta.

Da hollænderne efter freden med England vendte tilbage til kysten, fandt de deres interesser overtaget af danskerne. For at sikre det vundne mod hollænderne opførte Kiøge i 1787 de strategiske småforter Augustaborg og Isegram.

Fra slavehandel til "bæredygtig" plantagedrift.

Al erfaring havde efterhånden vist, at slavehandel isoleret set samt over tid gav underskud, og flere – både kompagnier og private – havde knækket halsen på den. Det var derfor en kattepine, at slavehandelen var en nødvendig forudsætning for den vestindiske plantagedrift, der til gengæld kastede formuer af sig.

Kort over plantagerne i Ghana. Leif Calundann

Der blev spekuleret over dette problem, og under indflydelse af oplysningstidens humanistiske tankegods opstod nye ideer, der endda var forenelige med økonomiske hensyn.

En af ideerne var at oprette en plantagedrift i Afrika. Så sparede man helt de tabsgivende sejladser. Med støtte fra finansminister Ernst Schimmelmann anlagde lægen Paul Erdmann Isert i 1788 den slavedrevne plantage Frederiksnopel små 50 km nord for Christiansborg. Isert døde dog året efter, inden forsøget kom rigtigt i gang, og efterfølgeren, den ellers kapable Jens Nielsen Flindt, gav op grundet benspænd fra guvernør Bjørn. En håndfuld lignende forsøg kunne af forskellige årsager heller ikke opvise fornøden succes.

Andre ideer så dagens lys. Kerneproblemet for den vestindiske plantagedrift var, at dødsraten blandt slaverne oversteg fødselsraten, hvorfor der årligt måtte tilføres øerne ca. 500 slaver for at få balance.

Hvis man nu kunne gøre slavebefolkningen selvsupplerende ved at hæve fødselsraten/sænke dødsraten igennem en bedre behandling, kunne man skære hele den tabsgivende slavehandel bort uden at trække tæppet væk under plantage-økonomien. Forudsætningen herfor var dog, at man forøgede den vestindiske slavebefolkning pænt, inden man afskaffede slavehandelen.

I "Forordning om negerhandelens ophævelse" af 16. marts 1792, som finansminister Schimmelmann stod bag, blev det med udgangen af 1802 danske undersåtter forbudt at deltage i slavehandel i Afrika. Herved ville de danske Atlannttransporter ophøre.

I de mellemliggende ti år skulle slavehandelen dog forceres; plantageejerne i Vestindien skulle efter beregningerne forøge slavebefolkningen med mindst 10.000. For at nå dette mål lokkedes de med statslån og tilskyndedes på anden vis, ligesom slavehandelen på de danske etableringer blev givet fri for alle fra 1792.

På kysten reagerede Ashanti på forordningen med en handelsboycot af Danmark. Afrikanerne ville nemlig ikke opgive slavehandelen – der var jo kunder nok. Den fandt derfor nye veje samt nye former og fortsatte mere eller mindre åbenlyst igennem dansk område helt op til begyndelsen 1830'erne.

Afviklingen af etableringerne

Reelt betød 1792-forordningen et grundskud for de danske etableringer på kysten. Uden slavehandel blev de efter 1802 nærmest overflødige, idet udvekslingen af "legitime" varer med baglandet aldrig havde været særlig omfattende.

Allerede midt i 1790'erne var tanken fremme i København om på længere sigt at skille sig af med etableringerne. Her og nu besluttedes at opgive Christiansborg og Prinsensten til fordel for et hovedsæde på Fredensborg. Dette fort og Kongensten lå nærmere Voltafloden, hvor man på øerne kunne anlægge let forsvarlige plantager.

I 1799 lykkedes det imidlertid guvernør Wrisberg at overbevise København om, at det var muligt at anlægge plantager i Christiansborgområdet, og dermed bevaredes alle danske anlæg, omend driftsbudgettet blev beskåret.

Kponkpo. Daccubie plantagen. Foto: Leif Calundann

Den gamle ide om at etablere en plantagedrift i Afrika blev således genoplivet omkring 1800. Foretagsomheden blev ganske stor, ligesom den førnævnte Flindt vendte tilbage og udviste megen dyrkningsmæssig opfindsomhed ved Voltafloden.

I årene 1788-1850 anlagdes i alt 15 slavedrevne plantager på opkøbt jord, de fleste efter 1802 og fortrinsvis i Akwapim bjergene små 25 km nord for Christiansborg.

Guvernør Christian Schiønning anlagde f.eks. her den store plantage Daccubie i 1807. Den beplantedes bl.a. med 8.000 bananpalmer, frugttræer og ikke mindst kaffe. Allerede i 1809 var syv hektar beplantet med 40.000 kaffebuske.

Desuden brugtes stedet til rekreation for fortets ansatte.

Stedet ejes i dag af familien Svanikier, sorte efterkommere af Christian Svanekier, der var interimsguvernør 1819-20. Og der dyrkes stadig bananer!

Det tegnede godt, men i lighed med den øvrige danske aktivitet var plantagedriften særdeles sårbar over for politiske ændringer i baglandet.

Den bitre lære måtte man drage, da det 1807-16 kom til et stormagtsopgør imellem Fanti og Ashanti med deres respektive allierede. Danmark forsøgte at holde lav profil, men det forhindrede ikke, at de ubefæstede danske plantager blev udsat for plyndrende afrikanske styrker.

Da støvet havde lagt sig, var dansk plantagedrift sat tilbage til udgangspunktet, og hvad værre var: Man havde tabt tilliden til, at den havde en fremtid på Guldkysten, når man ikke beherskede baglandet.

Ashantis sejr i 1816 havde gjort denne stat til herre på kysten. Den måde, den forvaltede sin overhøjhed på, generede dog i stigende grad både den engelske handel og kyststaterne.

Sent i 1823 smedede England da en bred vifte af kyststater sammen i en alliance mod Ashanti. Danmark tøvede i første omgang, men gik kort efter med af frygt for at blive isoleret og miste indflydelse blandt kyststaterne. Denne 1. Anglo-Ashantikrig endte i 1826 med Ashantis nederlag. Forhandlinger sluttede først i 1830 med en fred.

Ashantis nederlag skabte luft på kysten, og regeringen i København fostrede flere ideer til nyttiggørelse af etablerementerne.

En af dem var at oprette en egentlig koloni med et veldefineret territorium under dansk overhøjhed. Den skulle integreres økonomisk i det øvrige danske kolonisystem og bl.a. forsyne Vestindien med fødevarer.

Faktisk opviser tiden efter 1. Ashantikrig visse koloniale træk: Danmark (og England) ophørte i 1830 med at betale leje og anerkendelsesafgifter. Gager til visse højtstående afrikanere sløjfedes. Man begyndte også i stigende grad at betragte afrikanerne – overhøjhed eller ej – som undersåtter. F.eks. begyndte guvernørerne at uddele bøder til høvdinge, ligesom dele af dansk lov forsøgtes indført. Endelig indledtes efter 1844 regelmæssige orlogsbesøg for at vise styrke.

Englændere, kystbyledere samt lokalinteresser modarbejdede dog en dansk kolonidannelse, og København ville heller ikke bakke sin egen ide tilstrækkeligt op lokalt.

En anden ide var at sætte på plantager. En del blev anlagt sidst i 1820'erne, men i 30'erne blev de gentagne gange hærget af tørke og græshopper. Indsatsen var utilstrækkelig, og facit viste i 1843 kun fire kaffeplantager med i alt 10.000 buske. Og af disse gav kun Frederiksgave en smule udbytte.

Efter 1802 synes den danske regering i vildrede med, hvad den skulle stille op med etablerementerne. Det kan forklare den skiftende indsats/ikke-indsats. I 1840 kom man til en afklaring, da blev der truffet principiel beslutning om at sælge besiddelserne på kysten samt i Ostindien.

I 1843 tilbød man derfor England at overtage anlæggene i Afrika, og som løftestang brugte man, at franskmændene på Slavekysten havde udvist interesse. Men England bed ikke på krogen, man erklærede blot, at et dansk salg til anden side ikke ville blive tolereret. Danmark opgav da p.t. at sælge.

Plantagen Frederiksgave. Foto: Leif Calundann

Guvernør Carstensen indledte i 1847 forhandlinger med sin engelske kollega om en overdragelse til 40.000 pund. Lokalinteressen var stor, men den deltes ikke af regeringen i London.

Grundet situationen omkring Slesvig-Holsten og behovet for besparelser tilbød Danmark i foråret 1848 England etableringerne for 30.000 pund. Også dette tilbud faldt på stenet grund.

Prisen blev nu sænket til 10.000 pund. Efter pres fra handelsinteresser i London afsluttedes dette brandudsalg 31. december 1849 med en aftale. Den 6. marts 1850 overdroges Christiansborg, og den 30. sænkedes Dannebrog over den sidste danske post.

Det britiske styre

Englændernes stilling på Guldkysten var blevet styrket efter sejren i 1. Ashanti-krig. Som følge af nederlaget opgav denne stat i 1830 overhøjheden over kystområderne, hvorefter englænderne dannede et uformelt protektorat. Konturerne af engelsk dominans på kysten begyndte at tegne sig og blev kun tydeligere ved overtagelsen af de danske forter. I 1871 blev de enerådende på kysten, da de købte de hollandske besiddelser.

Endelig i 1874 – lige efter 3. Ashantikrig og på tærsklen til imperialismens kapløb om Afrika – dannede de kolonien Guldkysten. Tre år senere blev Accra koloniens hovedstad. I 1902 udvidedes kolonien efter 4. og sidste Ashantikrig: Ashanti annekteredes og nogle områder mod nord blev gjort til et engelsk protektorat. I 1919 udvidedes kolonien mod øst administrativt med dele af Tysk Togoland under navnet Britisk Togo.

For kolonien Guldkysten var tiderne økonomisk set fremgangsrige, indtil den almindelige krise i 30'erne også ramte her. Fremgangen skyldtes især en stigende eksport af kakao. Under 2. Verdenskrig blev økonomien gearret til at tjene den engelske krigsindsats, ligesom kolonien leverede soldater.

Politisk set var kolonitiden ret uproblematisk. Typisk engelsk knyttede man det lokale høvdingesystem til sit styre. Dette udøvede så sin autoritet nedad, hvorved kolonistyret blev indirekte. De uddannede grupper reagerede i 1920 på denne konstruktion ved at danne *The*

National Congress of British Westafrika med krav om reformer og politisk indflydelse. Hermed var, hvilket samtiden næppe har haft et klart blik for, et første skridt taget mod uafhængighed.

Efter 2. verdenskrig tog begivenhederne fart. Churchill havde på Atlanterhavs-konferencen i 1941 måttet love Roosevelt at opløse Det britiske Imperium. Det hører således til et af det 20. århundredes væsentligste forhold, at briterne frivilligt opgav imperiet og fik det afviklet på fredelig vis.

Også på Guldkysten indledtes en udvikling, der trinvis og kontrolleret skulle føre mod uafhængighed.

En afgørende begivenhed var, at Kwame Nkrumah i 1947 vendte hjem efter 12 års studier i USA og England. Han skulle blive den centrale politiske skikkelse i næsten to årtier.

I 1949 blev han leder af det netop grundlagte *Convention People's Party*, hvis krav var øjeblikkelig uafhængighed. Den fik han dog ikke, men efter et valg i 1951 blev han lokal regeringsleder på et parlamentarisk grundlag.

Nkrumah sejrede ved et par efterfølgende valg, og i marts 1957 opnåede Guldkysten – som den første og rigeste koloni syd for Sahara – selvstændighed under navnet Ghana. Staten blev dog geografisk lidt større end Guldkysten, idet naboen, Britisk Togo, i 1956 stemte for en tilslutning til den ny stat. Hermed opstod det moderne Ghana.

Se i øvrigt yderligere billedmateriale om de danske kolonier på www.visuelhistorie.gyldendal.dk (beta-version) afsnit 39 samt 41-44.

På EMU historie er oprettet en side med materialer om dansk kolonihistorie, hvor der kan findes yderligere artikler om de danske interesser på Guldkysten. Se Kolonisering og om Den Transatlantiske Slavehandel.

